

List izhaja vsak petek

in velja za navadne naročnike s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude kat.-pol. društva je naročnina določena v društv. pravilih. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sohar-ju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku **Matiji Kravanja**-i v nunskih ulicah h. št. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. — Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s., če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Katoliška duhovščina in liberalci.

I.

Današnje dni vidimo pogostoma, da se tako imenovani liberalci, katero ime si tudi sami s ponosom prilastujejo, o raznih priložnostih na vse načine trudijo, kako bi si pridobili prijaznost in zaupanje katoliške duhovščine in katoliškega ljudstva. Delajo se jima o takih priložnostih posebno dobri, gerlijo ju in božajo, kakor ljubeznjiva mati svojega ljubčka, zagotavljajo udanost in spoštovanje do katoliške cerkve, do duhovščine; kažejo se skrbne, da bi radi videli sv. vero in njene oznanovavce častite in spoštovane pri vsem ljudstvu; pripravni so pomagati, da bi zboljšali njih materialno blagostanje, samo da bi jim duhovni pomagali izvrševati dobre njih namene, ali vsaj pri tem zaprek ne stavili. Liberalci dobro vedo, da so katoliški duhovni po svojem poklicu in namenu dolžni oznanovati in spolnovati nauk Jezusov, ki je nauk ljubezni in prizanašanja, ki uči, da smo vsi otroci enega in istega Očeta, ki uči, da moramo biti edini v misli in djanji; tedaj jih živo spominjajo, da posebno oni nimajo krhati edinosti in skupnega delovanja k dobremu vspehu. Tako in enako smo slišali liberalce nagovarjati duhovščino in kat. ljudstvo v zadnjih dvajsetih letih po Italijanskem, Francoskem, Nemškem, Avstrijanskem in po drugih krajih in deželah. So pa le te liberalne besede, prijaznosti in obetanja tudi odkritosrčna in zanesljiva?

Že to je sumljivo, da se liberalci in drugi, ki se ravno očitno takih pokazati nočejo, navadno veliko ne potegujejo ne za cerkev, ne za duhovščino, ne za preverjenje katoliškega ljudstva; le takrat, ko vidijo, da bi se znali njih nameni prekrizati, le takrat jih skrbno poiščejo, so polni prijaznosti in ljubezni, ter nimajo ne besedi ne pripomočkov dovolj, kako bi svojo udanost in spoštovanje svoje do vsega, kar je svetega, pokazali.

Še bolj sumljivo je pa to, da liberalcem ni mar, da bi si pridobili prijaznost vse duhovščine, kakor jo vidimo razvrstjeno v hierarhiji katoliške cerkve, višjega in nižjega duhovstva — ampak zadovoljni so, ako le nižjo duhovščino na svojo stran pridobijo, — zatorej se navadno le do nje obrnejo in se ji dobrikajo; kajti ne skrivajo tega, da višje duhovstvo bi jim le na poti bilo.

Bo li katoliška duhovščina in verno ljudstvo, kose se jima gospodje enake vrste v enakih oblikah približujejo, celo usiljujejo — brez preudarka njih prošnje sprejela in prijaznost ž njimi sklenila, celo podpirala jih? Ne, tega ne stori in ne more storiti. Nenavadni ptuji denar, predno ga za domačega zameniš, dobro ogledaš in pretehtaš, da spoznaš njegovo veljavo in vrednost. Tako se mora tudi gospoda nenavadne prijaznosti in udanosti dobro ogledati, pred ko se jim zaupaš in v njih prošnje in zahtevanja privoliš; in če se ne boš

bal truda in pažnje, boš spoznal, da so doma pri sedanjih tako zvanih „liberalcih“ ali svobodnjakih.

Kdo pa so sedanji liberalci ali svobodnjaki?

Po imenu soditi, bi morali biti svodoljubni, ki svobodno živijo ali vsaj svobode iščejo ne le samo za se, ampak tudi za svojega bližnjega; bi morali biti blago - in velikodušni, polni ljubezni, ki ne samo vsakemu svoje prepuste, in kar sebi želé, tudi drugim ne kratijo, temveč ki se trudijo, da bi vsem enake pravice pridobili.

Ali kakor marsiktero ime po svojem izviru in po izpeljavi vse kaj družega pomeni, kakor se v vsakdanjem življenju rabi, da se celo v nasprotni pomen spremeni, tako je tudi z besedo „liberalci“ ali svobodnjaki.

Zapoznati in pregledati jih, ni težko, ker niso le danes ali včeraj na dan se prikazali, ampak imajo svojo zgodovino, in sicer tako staro, kakor star je človeški rod, čeravno ne po imenu, pa vendar bo bistvu; ker že med prvimi Adamovimi potomci so bili nekateri pravi liberalci ali svobodnjaki, kakor se nam današnji liberalci po svetu kažejo. Z današnjim imenom so se v Evropi prikazali še le v našem stoletju, ki se imenuje stoletje svobode in razsvitljenja. Na Francoskem so dobili veljavo in vlast za časa kralja Lud. Filipa; in zaporedoma v Belgiji, na Španjskem i. t. d. Mi v Avstriji jih poznamo od 48. leta sem; udomačili so se pa s konstitucijo in od Schmerlingovih časov sem vladajo tudi naše cesarstvo. Drugi pot pogledamo kako so se obnašali in kaj so učinili.

„Glas.“

Kako je prišlo do tega, da ga imamo?

Že lansko leto, ko se je ustanovila v Gorici katoliška družba, spredvideli so nekteri, da utegne zadeti skupno delovanje Lahov in Slovencev na razne zadržke, in to zaradi neenakosti nekterih narodnih razmer.

Sprožila se je torej misel, da bi se napravilo posebno slovensko katoliško društvo; a dalje se ni prišlo. Drugi so gojili željo, da bi se obstoječe narodno-polit. društvo prerodilo in postavilo na katoliško podlago. Nasvet v tem smislu se je vzel v občnem društv. zboru tudi v pretres, a sklep je bil ta, da ostane društvo kakoršno je, da se v verske reči ne bode vtikalo. Duhovni in mnogi svetni po deželi pa so prav tega naj bolj pogrešali, namreč organa, ki bi zastopal tudi verske in cerkvene zadeve. Ko so duhovni prihajali v Gorico, so milo tožili, da se jim zdi pri nas vse nekako premlačno, da v duhovskih zadevah nič ne zvedo, da se drugod, n. pr. na Štajerskem, povsod katol.-polit. društva snujejo, mi v Gorici pa da nimamo nič našim potrebam primerne. Hujše je nastajalo pritiskovanje od zunaj, ko je začel izhajati „Goriziano.“ Vidite — so očitali — laški katoličani imajo svoj organ, mi nič; zakaj se ne ganete vi mestni (slov.) duhovni? Ali preteklo je leto 1871 — in, razun večkratnega premišljevanja in pogovarjanja o teh rečeh v prijateljskih krogih, ni bilo videti nikakega pravega vspeha. Podžgali so mestno duhovščino še le neki dogodki v tukajšnji čitalnici od novega leta naprej, vsled katerih je večina duhovnov izstopila. To je bilo 25. marca. Od tistega

dne je bilo jasno, da slov. duhovni ne smejo več rok križem držati in mirno gledati, da se v nepravem duhu naša mladina in naše ljudstvo odgojuje, in začelo se je resno premišljevanje, kaj bi bilo storiti. Prva misel je bila ta, da se narprej napravi kaka bralnica, potlej da se bode stvar dalje pletla.

V nadaljnjih prijateljskih pogovorih se je pa razvidelo, da ako hočemo katol. duha v našem ljudstvu ohraniti, moramo, kakor drugod, ustanoviti lastno kat. polit. društvo na narodni podlagi in nov časnik kot društveno glasilo. Povdarjal je to ravno sedanji voditelj „Glasovega“ vredništva, in poprijeli so se te misli zaporedoma vsi slov. mestni duhovni, ker so jo že sami gojili. Prišlo se je tako do prvega zaupljivega občnega zbora slovenskih mestnih duhovnov v prvi polovici aprila t. l., v katerem se je volil (ožji) osnovalni odbor za sestavljanje pravil kat.-pol. društva in naprejšnje preudarjanje, ali in kako bi se imel izdajati poseben časnik. V naslednjem zboru so se pretresovala in v principu potrdila pravila, in se je sklenilo, obrniti se do duhovščine s prošnjo za doneske za časnik. Morebiti bo koga mikalo to, da tisti gospod, kteremu se zdaj od neke strani iniciativa in izpeljatev vsega početja podtika, bil je edini, ki se je, kažoč na duševne in gmotne težave, ustanovljenju novega časnika *vstavljal*, in neprevidno, kakor se mu je zdelo, gorečnost nekterih zbornikov z mrzlo vodo polival. Sosebno se oni gospod ni zanesel, da bo duhovščina na kmetih tako vneta za spočeto idejo. Ali večina, ki je menda slutila dober izid, je rekla: Mora iti! in res — šlo je tako, da se ni nihče nadjal tako srečnega vspeha. *) Pomnoženi osnovalni odbor za izvrševanje društvo in list zadevajočih sklepov se je (v drugem zboru) volil po tem načelu, da naj bodo v njem zastopane vse vrste in službe duhovske od preč. kapiteljna do farnega pomočnika. Kakor hitro se je zvedelo, kako podpisovanje doneskov po nadškofiji napreduje, začele so se delati tu priprave za tisk in vredništvo. To je bilo zlasti konec maja in prve dni junija. Shajali so se večkrat pooblaščenici; marsikaj se je dognalo. *Sem gredo tudi še neka druga posebno mikavna pogajanja.* Ta doba je naj zanimiviša „Glasove“ zgodovine. Pisati in priobčiti je za zdaj nečemo; prav ustreglo pa bi se uam, ko bi se od druge strani to storilo. Po tem bi smel „Glas“ bolj brezozirno, pa vendar vselej zmerno govoriti.

Opomin.

Mi podpisani, ki smo — kot od slov. mestne duhovščine pooblaščenici osnovalni odbor — s pomočjo nabranih doneskov „Glas“ ustanovili, štejemo si v dolžnost, začasno tudi čuvati nad njim in imeti na skrbi njega uredovanje, ktero torej z odgovornima urednikoma vred neposrednje vodi eden izmed nas.

Št. Bensa
Iv. Kumar

Dr. Hraat.
Jož. Marušič

Dr. Gabričević

Dopisi.

Iz Kamenj, 28 junija. Dne 27. t. m. je bila za mnoge kraje lepe ipavske doline silno žalostna. Že precej zjutraj okoli 8. ure je čudno hobnenje od Gorice gori, in motanje sivočrnih oblakov od severja naše prebivalce navdajalo sè strahom in trepetom. Viharno vreme se zmiraj bolj bliža, dorasča in nebo zatemni. Blizo 9. ure začne redka sicer pa suha toča padati; nleže se potem nekoliko, in nekaj minut le droben dež rosi; kar na enkrat se usuje gosta, silno debela toča, kakoršne se pri nas stari ljudje ne spominjajo, in tolče neprenehoma blizo 1/2 ure, da je bilo groza. Ni bila navadna debela toča, ampak padali so rogljati ledeni kosi, kterih eden sam je gotovo tehtal 1/4 libre. Uničila je popolnoma vse zemeljske pridelke do zadnje bilke; pokončana so polja in vinogradi po Selu, Vertovinu, Gojačevem in Kamnjah do farne cerkve. Šree če počiti, videti na enkrat uničeno polje, ki nam si bogato žetev kazalo, gledati oguljeno žlahtno trtice, ktera je prav lepo stala. Kaj bodo ubogi ljudje počeli? Bilo bi jim obupati, ako bi jih ne tolažila vera, ki jih uči da Bog, ki to pripusti, svojih ljudi tudi ne zapusti.

Med Čavnom in Krasom, 1. julija. — s — Tisti dan, ko sem se jez rodil, bil je jako imeniten dan. Pa nikar ne mislite, da sem tako malomoder, da mislim, da je bilo važno to, da sem se jez rodil. Ne. Imeniten dan je bil gledé na mojega očeta, ki so se v prvo z „zlatini“ detetoni ponašali. To pa ni še vse. Moj Bog! koliko prvorojencev je na svetu! (Še bolj bi se bili moj oče z mano ponašali, ko bi bili vedeli, kaj da s časom iz „zlatega“

deteta bode — da bode, namreč, ta-le dopis za „Glas“ pisal.) Kar moj rojstni dan prav imeniten dela, je to-le: Ni se jih manjkalo v vasi, ki so se za mojim očetom včasih radi posobili. Bili so moj oče nekterim ljudem preveč prebrisani in od tod neka nevošljivost. Kakor hitro sem bil jez svet zagledal, že so raznesli po vsi vasi glas, da imam „jamo pod nosom.“ Popoldne — bilo je v nedeljo — so me imeli prinesti krstit in — lejte jih rado-vednežev! ves trg pred cerkvijo je bil polen ljudi, ki so se hoteli prepričati, ali je govornica resnična. Nekteri pa so očeta že pred popraševali, ali je res, da imam luknjo pod nosom. „Ne ene—dve ima“ — so oče ponosno odgovarjali. Zdi se mi, kakor da bi jim še zdaj bral zapisano na čelu: Kdo smo mi?! — Tako je bilo tisti večer, ko so mene krstili.

Ljuba mati Gorica! Tudi tebi se je rodil te dni sinček zlat — „Glas“ — Ti in sinček pa sta še veliko imenitniša od mojega roditelja in mene.

O meni so rekli, da imam jamo pod nosom še le *potem, ko sem se rodil*, o tvojem sinu pa je šla še *pred rojstvom* govornica, da bode imel ne samo eno luknjo pod nosom, tem več drugo konec nosa, tretjo na čelu, in na vsakem licu po dve, tako da bi jih bilo, če sem prav štel, sedem — 7 glavnih grehov! — Ne verjameš tega? Da bi bila videla tisto pismo, ki je došlo v naš kraj, in da bi bila čitala strašni popis tvojega ne še rojenega deteta v njem, potem bi mi pač verjela. Vrabcem se nikoli tako strašilo ne stavi, kakoršno ima „Glas“ biti goriškim rodoljubom. — Navadno se pa slikarji — tudi če so šušmarji — pod svoje umo in rokotvore podpišejo, in tudi fotografije kažejo zapisano ime, stanovanja itd. fotografovo; tvojega sinčka fotograf pa, pokvarivši mu vso podobo, ni upal se podpisati. Samo majhen listek je glavni fotografiji (pismu) pristavil; zapisano je na-njem, da listopisec je; v Gorici me spoznate po tem in tem znamenji, pravi.

Vi, gosp. urednik, in čitatelji, ste že lahko razumeli, ktere poštenjaške družbe ud je naš slikar-listopisec. Če ste mislili, da so po časnikih priobčeni proizvodi naj bolji iz poštenjaške tvornice, motili ste se; naj bolje barvilo rabi tvornica v tajnih, zaupljivih razglasih. Čudno je pa to, da je nek mojstrov učenec o tajnih črnih listih nekaj v nekem časniku zbleknil. — Kako resnično je vendar, da učenec ne zna več, ko učitelj.

S Krasa., 1. julija.

Integer vitae scelerisque purus

Dragi moj „Glas“! Tužno mi je bilo nekako pri srci, ko sem Te prvokrat zagledal. Pomiloval sem Te na prvi pogled, ker, jedva si tiček pomladni prišel iz maternega varstva v sosedno obližje na prosto — že se kopičijo nad Tvojo nježno glavico gromonosni, črni oblaki, proteči Te siloma na veke zadušiti v lepih mladostnih letih! Kako to boli! Jedva si priskočil z rahlo nožico na bližnjo vejico i hotel zapeti jutranjo pesen Tvojega življenja — že Ti nastavljajo skrivne nastave i Te zavratno napadajo; — Bog jim odpusti — Čakali so Te za vrati! Kako to skeli! — Marsikateri je mislil na srečni trenotek,

„Ko ugledal bo Tebe, nedolžna stvar“ — Prišel je trenotek, ko ugledal Te je, a veselje — ni prišlo! Vedel je namreč, da bodo Tvoji glasi, koji bi imeli radostno doneti spodbujaje k vzvišenej nalogi, glasi tužno doneči v domačem taboru!

Pa naj si Ti izrazim malo bolj „facie ad faciem.“ Slišim, da ni Ti kaj ugodno stališče. Veš kaj: „Habent sua fata libelli!“ Nič ne dé. „Non est viri timere sudorem!“ V nesreči se človek čisti i pili; nesreča proteča nam v mladostnih letih nas varuje mehkužnosti, stori nas jake i krepke, da se zdatno vpiramo vraznim navalom burnega življenja.

Videlo se je, kako so nekateri rodoljubi (!) vse sile nape-njali, da bi Te, predno bi izšel, uničili. Nič novega! Tega je bilo pričakovati. Horacijev duh še živi; pozornim okom opazuje iz nadzemskih višin težuje poedinih — i peva:

„Heu, heu, quantus equis, quantus adest viris
Sudor! quanta moves funera Dardanae
Genti! Jam galeam Pallas et aegida
Currusque et rabiem parat.“

I vendar nič ni izdalo! Izlazil si, moj „Glas!“ — Kosmata kapa!

„Kako to reže, žge in peče,
V oči zasaja ostre meče!“

In ako Bog dade, bodeš nas še dolgo razveseljeval — tudi „invitis capitibus“ (!) Vsi pogibeljni naklepi so splavali po vodi! Da pa veš i se ne prevzameš mislé, da si varen, ker:

„Quid quisque vitet, numquam homini satis
Cautum est in horas“, —

težave Ti niso še vse premagane!

„Prijetno po brdih Ti solnce ne sije,
Za hribom se hrib dviguje snežán!“

Rodoljubje onih gospodov ne pozna mere gledé izbiranja sredstev. Ko vse nič ne izda, naj se, kar je le mogoče,

*) Veselo je slišati, da mnogi p. n. gg. duhovni še zdaj osnovalni odbor iznenadujejo, ker veče doneske za list pošiljajo, kakor so jih popred obečali.

nagrabi lažnjivega;
Ni zlodej! — pride se mu do živega!

Lepo sredstvo, kaj ne?! Ni treba komentara!

Vedi tedaj: Pridno so frlela v zadnjih časih anonimna pisma na vse vetrove, — pisma polna obrekovanja, laži, natolcevanja, in razglasila Te za katoliško centralističnega pandurja, kateri imaš namén, slovenska kolena s pomočjo katoličanov v prid ustavakov upogibati i dunajskega „Volksfreunda“ vredno zastopati na Sočinih obalih! Je li to mogoče?! — Ni si li vže v prvem listu razglasil program, kateri je vendar tak, da mu je marsikateri „skrajni levičar“ zadovoljno prikimal: „No, no, bo vže, bo!“

I vendar si govoril jasno, odkritosrčno i ne s krinko na obrazu! Lahko zahtevaš, da Te toliko časa smatrajo za poštenjaka s pohvalnimi, vzvišenimi načeli, dokler se ne skazeš nasprotnega. — To je menda edino pravo načelo! A gledé Tebe ni se — žalibog — uporabilo, ampak v divjem hrupu se je čul oduren krik: „Križajmo ga, križajmo ga; — jegov program — to so le ničevne fraze; takó le nekaj ad fucum faciendum, — to so limanice; — torej — za Boga svetega — varujte se ga, rodoljubi!“

To so same laži, gol škandal, kaj ne? Sicer pa — slušaj me! — Zahtevaj kar neustrašeno dokazov, da zmaga i se proglasi sveta resnica! I ako se Ti nič ne dokaže, — kar mirnopoosno jim reci: Le pojte rakom žvižgat! „Sojeni ste!“ „Confundantur et reverentur!“

Konečno še malo vprašanje: Kaj ne, da bi i Ti, dragi moj „Glas“, rad, da bi gospodje, kateri so one liste razposlali, malo več korajže imeli, — vsaj toliko, da bi se podpisali? Saj zdaj so zdravi časi, prav pripravni za krepka pljuča, — za korajžo! I po kaj bi tudi slepe muhe po svetu pošiljali?! Pa morda je tudi to: „Errare est humanum“. — Preveč preglavice si jim provzročil; pozabili so se, drugikrat bodo gotovo bolje napravili; kaj ne, da boste, rodoljubi?! Da si mi zdrav i krepak, daji moj „Glas!“
K.

S slovenskega Beneškega. (*Laška svoboda*). Laški časopisi, posebno „Il Veneto cattolico“, so priobčili žalostno prigodbo, kako so preč. g. *Janeza Domenis-a*, kaplana v gorenjem Barnašu v duhovnji slovenskega sv. Petra nad Čividodom, karabinirji (žandarml) ustavili. Morda bo Slovence sploh mikalo zvedeti, kako se je to pripetilo slovenskemu duhovniku na slovenski zemlji pod svobodno laško vlado. Gorenji Barnas je poldrugo uro preč od sv. Petra v hribih proti severo-izhodu. Tukaj pastiruje že več let mladi in izvrstni duhovnik g. Iv. Domenis; on spolnuje svoje dolžnosti natanko; zato ga tudi ljubijo in spoštujejo občani, razun kakega liberalca nove dobe. Iz Barnasa v sv. Peter peljete dve poti; ena za pešce čez hribece; ta je navadna, krajša in samotna, ker ne gre skoz nobeno vas; druga pa gre skoz Polje in doljeni Barnas v planjavo, po kateri se dalje vije cesta skozi Tarpeč, Ažle, naprej do sv. Petra; ta je nenavadna, in skorej za uro doljša.

Saboto, 4. aprila, pride brigadir karabinirski iz sv. Petra s tremi tovarši v Barnas prav zgodaj; ravno napravlja se g. Domenis v cerkev, kar ga brigadir ustavi; prestrašen precej razumè, kaj da bo, in pusti si mirno roke v železje vklemiti; karabinirji nastavijo bodalo, in peljejo maziljenca Gospodovega uklejnjenega kakor hudobnega razbojnika, pa ne po krajši in samotni poti, kakor bi bil vsak pričakoval; to bi bilo premajhno spričevanje vojaške hrabrosti in škoda za lepo priložnost, duhovski stan ob čast pripraviti; tirajo ga torej po daljši cesti, skoz vse vasi, v pričo vseh ljudi. To je pa ljudi žalilo in razdražilo; in ko bi se bilo kje drugde kaj takega prigodilo, bi bili gotovo skamnjem zapodili brigadirja in njegove tovarše; ali Slovenci so plahi in ne kalijo miru. Okoli 9. ure so došli v sv. Peter, in po kratkem pečitku ga tirajo naprej v Staro Mesto (Čividad,) kamor dojdejo okoli 11. ure.

Treba pa je vedeti, da vsako saboto je v Starem Mestu sejm, kamor se shajajo Lahi in Slovenci iz vse okolice; 11. ura je po navadi na sejmih nar bolj živahna; kakor navlašč so torej tirali duhovnika ravno ta dan, prav o tisti uri skozi mesto, kakor bi hoteli vsemu svetu pokazati, kako hudobni ljudje so duhovni. Videti duhovnika v železji v sredi vojakov, zdelanega in utrujenega, da mi prizor, kakor je divja drhal Kristusa iz Getsemane-a zvezanega tirala pred sodnika. Ljudje, ki so ga spoznali ali ne, to videti, so se nekteri v polje ogibali, drugi so glasno godernjali, drugi ginjeni pozdravljali ga, ter mu srčnost vdajali; ženske pa so začele na glas jokati; in „junaški“ brigadir (prav omikano — z dvema prstoma v ustih) proti njim zabrizga, da celó prederzne se, eno za uho popasti in jo dobro uhati. Vsi ljudje so bili razkačeni in pohujšani. Mislite si zdaj stan ubozega duhovnika, njegove muke, notranje in zunanje; enkrat je moral celo po poti prositi, da mu roke eno malo odklenejo, ker so bile preveč stisnjene v železje.

Zdaj pa se vpraša: Ali je brigadir dobil povelje, tako ravnati z duhovnim, ali je svojevoljno to storil? ali je mogoče okrutnejše ravnati s tatom, ali z brigantom? Še turški kavaši se

ne obnašajo tako sirovo s kristjani, ko jih v ječo peljejo. A to se ni zgodilo na Turškem, ampak v *svobodni* (!) Italiji. Katoliškega duhovnika so dobili v pest, in to je že nekaj. —

Čast. Domenis je pa po 8dnevnim zaporu položil kavejjo 500 frankov, ter po tem bil iz ječe izpuščen po postavi. Radovedni sino pa na konečno obravnavo. — Ko se je imel domu vrniti, šlo je mu kakih 70 gospodarjev naproti v Ronac, kjer so ga z vso častjo sprejeli, in domu spremili.

Kaj pa je duhovnik D. zadolžil? Pravijo, da ni hotel: 1.) o veliki noči neki osebi sv. obhajila podeliti (je že vedel, zakaj); 2.) da je govoril proti civilnemu zakonu (saj je prav storil); 3.) da ni hotel dati odveze tistim, ki so cerkveno premoženje prodauo na očitni dražbi ukupovali (ker ni smel).

Ogled.

Avstrija. *Državni zbor* je odložen. Dne 19. jun. je imela zbornica poslancev, 23. pa gosposka zbornica zadnjo sejo. Naj ljubše bi nam bilo, ko bi mogli poročati samo to, da državni zbor več ne zboruje. Ali, ker njegovi sklepi postavno moč zadobivajo in nas potem vežejo, ni drugače, ko da vsaj o važniših rečeh kaj malega povemo. — V poskusnem listu smo rekli, da je poljski poslanec Groholski ministre poprašal, kaj mislijo zastran *gališke resolucije*. Odgovoril je ministerstva predsednik, knez Auersperg, da vlada je še zmiraj tistih misli, kakor o začetku zbora, da je delala v ustavnem odseku na to, da je (odsek) resolucijo razpravil in Galiciji toliko privolil, kolikor je mogel brez škode za skupno državo. Zdaj pa — meni minister — morate vi Poljaki pokazati, da vas je volja, nam ne več nadlegovati. Vi morate v vašem deželnem zboru razločno skleniti, da boste za vselej zadovoljni s tem, kar vam tu na Dunaji ponujamo. K temu pa g. minister Poljake za to sili, ker si misli, da ne bodo s privolitvami zadodovoljni in da bo imel on potem pravico reči jim: Nečete tako? — Pa nič! Državni zbor in vlada nima ta z vami nič več opraviti. — Do tu so jo srečno pritirali veterinjaki Poljaki! — Dognali ste dalje obe zbornici neke dobre spremembe v postavi zastran *deželne brambe*. V prihodnje se ne razpusté več po vajah vsi brambovci, prostaki in častniki, ampak pri vsakem batalijonu jih ostane vsake stopinje nekaj stalno v službi, in sicer, 1 major ali stotnik (kot poveljnik), 4 oficirji in nekaj podčastnikov in brambovcev, ki bodo deblo, krog kterega se lahko na vsak migljej batalijon zbere in v nar krajšem času za vsako potrebo pripravi. S to naredbo se je naša cislajtanska bramba močno približala ogerskim honvedom, ki so skor prava stalna narodna armada. Vendar pa ni šlo ministerstvu pri obravnavanji te postave vse tako gladko, kakor je hotelo. — Za potrebe cesarjevega dvora je dovolil drž. zbor (do konca leta 1879) en milijon goldinarjev več, t. j., namesti 3 mil. 650.000, 4 mil. in 650.000. In to se je spodobilo. Pričakuje se tudi od ogersk. zbora enacega poviška. (Še kaj pobirkov iz razprav drž. zbora prinese „Gl.“ o posebnih prilikah).

Meseca aprila t. l. so se bili zbrali na Dunaji skoraj vsi cislajtanski škofje. (Naš prvzv. knez niso bili v tej konferenciji) O čem so se pogovarjali, ni bilo mogoče prav natančno izvedeti. Ko so se razšli, podali so ministerstvu neko *spominsko razložbo*, o kateri se je govorilo marsikaj že takrat. Zdaj je pa prinesla „N. fr. Presse“ nekaj posnetkov iz one razložbe; vsled njih se nanaša spomenica na *šolske postave*. Škofje ne pritrjujejo po nikakem načelom, na ktera se opirajo nove postave, kažejo pa, da postave same na sebi niso take, da bi morale kat. veri in cerkvi povsod strupeno želo kazati; ministerstvo da to želo lahko prešcipne, če hoče, in to po primernih ukazih. Kaže dalje škofovska razložba, v kterih ozirih zvlasti bi bilo treba s cerkvijo prijazniše ravnati. Liberalci so zagnali hrup, da se je min. Stremayr sè škofi pogodil. Kar pa škofje zahtevajo — vpijejo — je toliko, kot postave odpraviti itd. Nič se ne bojte, gospoda, nič; boste že še gospodarili nekaj časa, že. — Od cerkvene strani nahajamo v časnikih dvo-

je izjav. Organ prč. škofa Zwerger-ja v Gradcu piše: Kar so škofje storili, je razumljivo samo ob sebi, jasno je, kakor solnčna svetloba. Sprava med duhom sedanjih šolskih postav, kakor ga liberalci va-nje vdihavajo, in pa med duhom krščanstva je celo nemogoča. Tudi najkonservativniše ministerstvo ne more presegljivo delovati, dokler so šolske postave v sedanji njih obliki veljavne. Po (ministerskih) zapovedih se da le malo doseči; le principne preuredbe morejo tu pomagati. — Kardinal Schwarzenberg v Pragi pa govori v nekem svojem razpisu blizo tako-le: Šolske postave naj se imajo za dognano reč, zoper katero ne gre bojevati se. Škodljivim nasledkom treba v okom priti s tem, da se pospešuje verski poduk in da si duhovščina prizadeva, svoj vpliv v šolskih zadevah povečati. — Ako sta telegrama, po katerih smo mi navedeni izjavi posneli, resnična, naj sodijo bralci sami, kako zdaj reči stojé.

Na Ogerskem gredo volitve h koncu; zmaga Deakovcev je določna; imeli bodo v zboru večo večino nego v poprejšnjem, brez Hrvatov $\frac{2}{3}$, s Hrvati $\frac{3}{4}$ glasov. Izvoljenih je do sedaj Deakovcev 205, levičarjev 112.

Ogerske volitve so imele brž ko ne tudi kaj vpliva na to, da ste se v hrvoškem zboru narodnjaška in magyarska stranka (unionisti) porazumeli. Spomnili so se pa narodnjaški gotovo tudi pregovora, da naj bolje je večkrat sovražnik dobremu. Tri magyarske volitve so uničene. Predsednik v zboru je edinoglasno izvoljeni, slavni narodnjak Mažuranič; podpredsednika sta dva unionista. Veseli bomo sprave, kedar bomo videli, da se magyaroni pošteno vedejo in da zbor z dobrim vspehom dela.

Ogre in tudi Dunajske centraliste to zelo jezi, da je kakor se zdi, za hrbtom ogerske vlade za poveljnika Petrovaradinske trdnjave imenovan jako zmožni general Križmanić, Hrvat, ki je bil l. 1866 desnica Benedekova pri severni vojski in se ž njim vred zameril višim krogom in do sedaj v pokoji bil. Važno je to imenovanje za to, ker utegne Petrovaradin ključ postati vojnim operacijam, ko bi se tam doli kaka vojska vnela.

Zunanje države. Nemčija pruska se je oddahnila — jezuitov ni več! Namesti policijskih zvičaj, s kterimi bi se bili imeli po Bismarkovem načrtu jezuitje preganjati, sprejel je drž. zbor drug, določniši načrt, kterega zaznamuje nek časnik kratko pa dobro z besedami „poštena posilnost“. Dvehsto jezuitovskih jezikov se boji oni učenjaški in zmagonosni narod, pred kterim so omolknilo ravno kar vsi francoski topovi.

Italija. Važni so bili govori, ki so jih imeli sv. Oče o priliki, ko so uni dan, o 26letnici, sprejemali raznotere voščevalce. Italijanska in Bismarkova vlada ste dobili vsaka, kar jej gre. Čudno je to, da rimski meščani, kedarkoli gredo v Vatikan, papeža za svojega kralja pozdravljajo; sv. Oče v istem zmyslu odgovarjajo; govori se v rimskih časnikih priobčujejo, in vse to vpričo — italijanske vlade! Da je ni sram biti v Rimu! — Naj važniše pa je neko pismo, ki so ga Pij IX. pisali kard. Antonelli-u, v kterem se pritožujejo o mnogih krivicah, ki se sedanji čas. sv. cerkvi in njenega poglavarja veljavi godé. — Parlament italijanski ne zboruje zdaj.

Na Španjskem je izročil kralj Amadej svojo in dežele osodo že osmemu ministerstvu (Zorilla). Reši se težko več iz zadreg. — Karlisti se še krepko drže, pa tudi republikanci ne mirujejo.

Nesrečni Francozi se zbirajo, pa se ne morejo zbrati.

Domače novice.

(Namestnik primorski v Trstu) je 27. p. m. imenovan g. Alojzi baron Ceschi a Santa Croce. — Rojen je novi namestnik na južnem Tiroljskem. Do l. 1866 je bil delegat v Padovi, potem

voditelj namestništvenega odseka v Tridentu, slednjič deželni predsednik na Koroškem.

(Za učiteljske pripravnike) na gor. izobraževališči, kterih je v vseh 3 tečajih 24, dovolilo je ministerstvo 2100 gold. za stipendije za 1872.

(Nenavadna oporoka). Rajnki Klement grof Thurn v Spesi (blizo Koprive) je zapustil svoje premoženje nadškofu goriškemu. Vrednost se ceni na kakih 20 tisuč gold.

(Novi mestni starešine v Gorici) se niso še vmestili. Stari zbor je (2) volitvi III. vol. skupščine uničil; vladni komisar pa je proti temu protestoval, rekoč, da ni vzrokov za uničenje. Namestništvo, kteremu so se akti poslali, je spoznalo volitvi tudi za veljavni. In vendar se nečejo stari starešine še umakniti. Ali odidejo s protestom, ali pojde stvar še poprej v Beč, bomo videli v kratkem. Na vsak način je to živa anarhija.

Sporočilo bratovščine za vedno češčenje presv. Rešnega Telesa v Goriški nadškofiji za leto 1871/2.)

Lanskim udom se je letos pridružilo blizo 900 novih, tako da jih je sedaj 2130 molivcev in 210 deležnikov, vseh skupaj tedaj 2340. To je precejšno število za malo Goriško nadškofijo, vendar bi bilo lahko že zdaj veliko večé, ako bi bila bratovščina po vseh krajih tako razširjena, kakor je po nekterih. Letošnji dohodki, ki so se obrnili v lepšanje cerkva, znašajo 1118 gold. 3 sold., akoravno niso časi posebno ugodni in je tudi nekaj udov ostalo z letnimi doneski. Dohodkom so se pa tudi prišteli izvanredni darovi, ki so bratovščini došli v preteklem letu, in sicer: od prevzvišenega nadškofa 50 gold., od neimenovane osebe 25 gold. od več njih skupaj 11 gold., od cerkve sv. Duha na Banjšicah, kot nekako povračilo za lansko leto podeljeni plašč, 10 gold., milovščina, ki se je bila nabrala o času lanske razstave za 15 gold. —

S tem denarjem je bratovščina letos napravila: 4 pluvijale, 16 mašnih plaščev, 7 velumov, 11 raznih stol, 4 altarne blazinice, 6 obhajilnih burs, 6 plaščekov za obhajilnik (ciborium), 9 mašnih srajc, 18 poramnic, 9 roketov, 80 korporalov, 72 purifikatorjev, 65 ročnih pertičev, 26 pal, 12 brisalk, 13 parov palm (umetnih cvetlic), 1 banderce za pred izpostavljenim presv. Rešn. Telesom.

Vse te oprave so bile razstavljene od 4-9. junija v hiši gospe grofinje Coronini-ovke št. 19, za Rabatiščem, ter so se 10. junija razdelile med naslednje cerkve. Dobila je:

V Goriški dekaniji:

1. Bratovska cerkev sv. Ignacija: 1 plašček za ciborium.
2. Semeniška cerkva: 1 roket, 6 korpor., 7 purif., 6 ročnih pertičev, 2 brisalki.
3. Kronberg: 1 vijolčast mašni plašč, 1 velum, 1 mašno srajco, 2 poramnici, 1 roket, 1 obhajilno burso.
4. Pevma: 1 bel mašni plašč, 4 palme.

V št. Peterski dekaniji:

5. Vertojba: 1 zelen mašni plašč, 4 korpor., 4 purif., 4 ročne pertiče, 4 palme.

V Kanalski dekaniji:

6. Ročinj: 1 belo štolo.
7. Srednje: 1 vijolčast mašni plašč, 1 roket.
8. Plave: 1 velum, 1 mašno srajco, 2 poramnici, 1 roket, 3 korp., 3 purif., 3 ročne pertiče.
9. Banjšice: 1 vijolčasto štolo, 1 mašno srajco, 2 poramnici.
10. Lom: 1 bel mašni plašč, 1 obhajilno burso, 3 korpor., 3 purif., 3 ročne pertiče.

V Tominski dekaniji:

11. Libušina: 1 roket, 6 korpor., 6 purif., 6 ročnih pertičev.
12. Dreženca: 1 rudeč mašni plašč.
13. Volče: 1 vijolčast pluvial, 1 mašno srajco, 2 poramnici, 4 palme.
15. Idrija (pri Bači): 6 korpor., 6 purif., 6 ročn. perticev, 4 palme.
15. Pečine: 2 altarni blazinici.
16. Ponikve: 1 velum, 1 plašček za ciborium.
17. Grahovo: 1 vijolčast mašni plašč, 4 korp., 4 purif., 4 ročn. pertičev.
18. Steržišče: 1 črn mašni plašč, 1 obhajilno burso, 2 korpor., 2 pali.

V Bovški dekaniji:

19. Bovec: 1 belo štolo, 2 altarni blazinici, 6 palme.
20. Log: 1 velum, 1 roket, 2 brisalki.
21. Cez-Soča: 1 rudeč mašni plašč.
21. Soča: 1 rudeč mašni plašč, 0 korp., 6 purif., 6 ročnih pertičev.

(Današnjemu listu je pridjana priloga).

V Cerkljanski dekaniji:

23. Orehek: 1 velum, 1 plašček za ciborium, 2 korp., 2 pali. 24. Polica: 1 mašno srajco, 2 poramnici, 4 korp., 4 purif., 4 ročn. pert., 4 pale, 2 brisalki. 25. Ravne: 1 bel pluvijal. 26. Jageršće: 1 bel pluvial. 28. Šebrelje: 6 korpor., 6 purif. 6 ročnih pertičev.

V Čerliški dekaniji:

28. Lokavec: 1 bel mašni plašč, 1 obhajilno štolo. 29. Otlica: 1 bel m. plašč, 1 mašno srajco, 2 poramnici. 30. Ajdovščina: 1 črn m. plašč, 1 banderce.

V Komenski dekaniji:

31. Branica: 1 vijolčasto štolo, 1 roket, 4 korp., 4 purif., 4 ročne pert., 4 palme. 32. Šmarje: 1 plašček za ciborium, 2 vijolčasti štoli, 4 brisalki.

V Devinski dekaniji:

33. Opačjeselo: 1 zelen m. plašč, 1 obhaj. štolo, 6 korp., 6 purif., 6 ročnih pertičev. 34. Kostanjevica: 1 mašno srajco, 2 poramnici, 1 obhajilno burso.

V Gradiški dekaniji:

35. Zdravšina: 1 plašček za ciborium, 1 obhajilno burso, 1 černo štolo, 3 korpor., 3 purif., 3 pale.

V Ločniški dekaniji:

36. Cerovo: 3 korp., 3 purif., 3 ročne pertiče, 3 pale, 2 brisalki. 37. Medana: 1 mašno srajco, 2 poramnici, 1 roket, 1 plašček za ciborium, 1 obhajilno burso. 38. Fojana: 1 vijolčasto štolo, 4 palme. 39. Vedrijan: 1 bel pluvial.

V Karminski dekaniji:

40. Rutarji (Rutars): 1 bel mašni plašč, 6 korp., 4 purif. 4 ročne pertiče. 41. Dolenje: roket. 42. Marijan: 1 velum.

V Fiumičelski dekaniji:

43. Fiumičel: 1 bel mašni plašč. 44. Belvedere: 1 vijolč. štolo, 1 mašn. srajco, 2 poramnici, 6 korp., 4 purif., 4 pale. 45. Ruda: 1 velum.

Ravnateljstvo bratovščine naj v pojasnilo in prijazni opomin še to-le pridene:

1. Prečastita oskerbnitva omenjenih cerkvà, da se stroškom, kolikor mogoče, v okom pride, so naprošene, naj same o priložnosti pošiljajo po reči njih cerkvam podeljene.

2. Prošnjam tistih oč. gospodov, ki so se za letos prepozno oglasili, prizadevala si bo bratovščina v prihodnjem letu zadostiti.

3. Tisti pa, ki želijo za prihodnje leto od bratovščine kaj dobiti in se niso še oglasili, morajo svoje prošnje pismeno in do- ločno t. j. — morajo naznaniti natanko, česar nar bolj potrebujejo in kaj bi radi imeli — do konca oktobra, ali naj dale do konca decembra t. l. vodstvu oddati; na prošnje, ki bratovščini prepozno dojdejo, ne bode za tisto leto moč se ozirati.

V Gorici, 10. junija 1872.

Razne vesti.

† Prepozno pridemo se svojim poročilom o smrti dveh mož, ki ostaneta Slovencem vsem nepozabljiva, ali slov. časnik mora ju zapisati v svojo kroniko. 20. junija je umrl 74 let star slov. pisatelj Blaž Potočnik, fajm. v Št. Vidu poleg Ljubljane, čigar pesmi, svete in druge, so znane po vsem Slovenskem. Po slovnici njegovih se je tudi tisuč in tisuč mladih in priletnih slov. jezik učilo. — Pogreb njegov je bil tak, kakor se spodobi obče spošto- vanemu pisatelju in narodnjaku pa ljubljenu, zaslužnemu duhov- niku. — Kar je delal P. z umom in peresom, raznašala je sloveča Blaznikova tiskarnica po široki Sloveniji. Nastopil je pa tudi obema h kratu delopust. 23. jun. je umrl 73letni tiskar Jož. Blaznik, ustanovitelj in dolgoletni umni voditelj prave narodne tiskarnice. Naj imenitniša slov. deia so prišla izpod njegovih mašin. Tudi naj starejša naša časnika, ki sta imela naj veči vpliv na izobra- ževanje našega naroda, — „Novice“ in „Danica“ — se ves čas pri Blazniku tiskata.

Matice slov. odbor bo imel sejo 9 t. m. Na dnevnem redu je med drugim posvet zastran naprave lastne Matične tiskarnice.

Aleks. grof Auersperg je novoimenovani deželni predsednik krajnski namesti barona Wurzbacha.

Auersperg je ustavoverec in bil dosihmal c. k. okrajni in deželni glavar krajnski.

Tudi nekatere druge ces. namestnike so prestavili. Politiške po- menljivosti nimajo te prestave menda nobene.

Gospodarske stvari.

O goriški zastavljavnici in hranilnici.

(Dalje)

Od istega časa, ko je bil zavod vrejen od leta 1864 sem, se je na omenjeni način prigospodarilo edino le za uboge blizo 25 tisuč gold., kolikor se jih jim je tudi že raz- delilo, razun 6 tisuč, ki so se prihranili za rezervni zalog.

Ali mar ni to ubogim lepa podpora! Revščina jim ne pripušča, vdeleževati se denarstvenih zavodov, bodisi hra- nilnic, bank i. t., d. pa vendar imajo kot vdeležniki enak svoj zavod, kateri edino le njim prepušča vse svoje dobičke; kajti on nima akcionarjev, kojim bi moral deliti svoje di- vidende.

Njemu enakih zavodov je v Avstriji gotovo malo!

Od kod pa dohaja denar naši hranilnici in zastavljavnici?

V prvi vrsti so obresti lastnih kapitalov, ki spadajo k matici, katera se je narasla do konca leta 1871 že na blizo 57 tisuč gold. srebrn. denarja. V drugi vrsti pa do- biva ta zavod kapitale od ljudi, ki nalagajo svoj denar v hranilnici. Že prvo leto 1865 je bilo na ravno omenjeni način v hranilnico naloženih čez 30 tisuč gld. potem vsako leto več, leta 1869 že čez 90 tisuč in v preteklem letu pa celo čez 100 tisuč gold.

Tako je bilo naloženih v zadnjih 7 letih skupaj blizo pol milijona. Kaj pa počenja hranilnica s toliko denarjem?

Nekoliko se ga povrne vsako leto upnikom, kadar ga namreč potrebujejo, po drugi strani se pa razposojuje na obleko in blago vsake vrste; na obligacije, ako jih želi kdo zastaviti; nekoliko se je nakupilo obligacij zemljiščno-odveznega zalog, večina se pa razposojuje na zemljišča, hiše i. t. d. V zadnjih 6 letih se je razposodilo na ta način blizo 400 osebam več kot 228 tisuč gold. in sploh ne le našim vrlim Krašovcem, ampak na vse strani naše dežele.

Plačuje se od teh kapitalov obresti po 6 gld. od sto, in kapital sam tudi vsak lahko poravna, kadar hoče in kolikor mu je mogoče; sploh pa, ako se le obresti red- no odrajtavajo, ni nikomur potreba, na eno ali drugo stran klobuka vzdigavati.

Ne bo od več, ako se tu zopet nekoliko ponavlja tega, kar sta „Umni gospodar“ že (leta 1864 stran 49, leta 1865 stran 11 in 35) in „Domovina“ (leta 1867 stran 62) priobčevala.

Ako je namreč kdo v denarskih zadregah, mu zastav- ljavnica pomaga s tem, da mu denarja posodi, toda le proti kaki zastavi, bodi si v obleki, hišnem orodju, zlatnini i. t. d.

Ob letu pa se mora zastavljena reč rešiti tako, da se kapital z obrestmi vred izplača, in zraven tega je treba plačati tudi še 2 kr. za listek, ki ga je zastavnik za za- stavljeno reč namesti pobotnice prejel.

Obresti od na zastavo posojenega denarja znašajo: do 10 gl. le 6% ali 6 sold. od gold., od 11 gold. naprej pa po 8% ali 8 s. od gold. za celo leto. Zastavljena reč za- pade sploh še le čez 1 leto in 3 mesece, in se potem po občni dražbi proda. Ako se zastava pri ti priložnosti dražje proda, kakor kar kapital in obresti znašajo, odrajta se ostali denar zastavniku nazaj. Tudi se zastava lahko še za eno leto podaljša, ako se obresti plačajo.

Kar pa zadeva hranilnico, je ta prav za prav za tiste ljudi, ki radi umno gospodarijo in jim je mar, da si kak sold za prihodnje potrebe prihranijo, kajti denar v že- pu ni le mrtev, tem več je tudi vedno v nevarnosti. Umno

gospodarijo tisti, kateri svoje prihranjene solde sproti na obresti nalagajo.

V hranilnici se vpisuje prejeti denar v posebno glavno knjigo, in se izročujejo upnikom namesti pobotnic majhine bukvice. Za take bukvice se plača prvo pot 12 kr; kar se pozneje nalaga, se vsakrat v prvih bukvicah k poprejšnim zneskom zapisuje. Ali mar ni to lepa priložnost zlasti za posle? Kako lahko si na ta način lepih denarjev prihranijo, ako bi le tiste krajcarje v hranilnico obrnili, ki jih po nepotrebnem na toliko načinov potrosijo ali zapravijo.

Res dobivajo upniki od tako naloženih kapitalov za sedaj le po 4% obresti, pa tudi to se zna kmalo zboljšati; sicer pa je že tudi nekaj dobička v tem, da se nevzdignjene obresti kapitalu prištevajo.

(Konec prih.).

Stan hranilnice

meseca junija 1872.

V hranilnico goriško je bilo preteklega meseca junija vloženih

	v bankoveih	—	v srebru
od 52 strank	gld. 9300:—	gld.	—:—
od 14 „	„ —:—	„	1988:—
Za obresti od posojenih kapit. je došlo „	1025:—	„	120:—
Od vloženih (zastavljenih) obligacij „	490:—	„	—:—
Skupaj došlo „	10815:—	„	2108:—
Vloženih kapitalov se je izplačalo „	4517:37	„	127:72
(med katerimi se nahajajo nepotegnjene obresti do konec leta 1871)			
Obresti od vloženih kapitalov se je izplačalo	„ 335:97	„	31:28
Posodilo strankam na zemljišča			
in hiše	„ 2700:—	„	—:—
„ „ na vložene obligac. „	662:—	„	—:—
Skupaj izdalo „	8215:34	„	159:00

Listek.

o pozdravljanji pri raznih narodih.

(Spisal prof. Kociancič).

Pozdravljanje je, kakor je naravno, tako staro, kakor človeški rod. Toda pozdravljanje ni bilo, in ni povsod enako, bodi si da gledamo na telesno kretanje pri pozdravljanji, bodi si da gledamo na besede, ktere se pri pozdravljanji in pri odzdravljanji izrekujejo. Drugače se pozdravljajo v vzhodu, drugače na zahodu, drugače pozdravljamo svoje verstnike, drugače više in predstojnike.

Pri nas navadno klobuk z glave snamemo, kedar hočemo koga pozdraviti. To se je menda pričelo še le v petnajstem stoletji, da so le niži više z odkrivanjem glave pozdravljali. S časom so se začeli tudi prijatelji med seboj tako pozdravljati. Sicer si prijatelji pri pozdravljanji roke podajo, ter se objamejo in poljubijo. Pri Francozih n. pr. se možki pri pozdravljanji poljubujejo, tako tudi pri Nemcih in nekih družih narodih. Pri Angležih pa je to navadno le med bližnjimi sorodniki. Na Nemškem sploh, in tudi drugod, posebno pa pri nas v Avstriji je pri viših stanovih sploh navada, da se gospém roke poljubijo; pri Italijanah pa se kaj takega ne godí, razun ako je kdo gospej v bližnjem sorodništvu. Gospé na Rusovskem se dajejo poljubiti na čelo, na Poljskem pa gospém ramo poljubujejo.

Kar še sploh Slavjane zadeva, nahajamo na Ruskem, pa tudi med našimi Slovenci navado, da niži višim poljubi verhnjo obleko, ali pa rokav (na Ruskem tudi čevlje), ter jim tako svoje spoštovanje skaže. V vzhodnih krajih, postavim na Turškem, deva pozdravljajoči svojo levo roko na persi, ter se nizko prikloni. Ravno to delajo sploh Arabljanje; vendar pa se Arabljanje viših stanov pri pozdravljanji tudi večkrat objamejo in poljubijo; niži pred vi-

šimi še celo na kolena padejo, in glavo do tal priklonejo, ter jim nogo ali koleno poljubijo. Na nekih otocih velikega tihega morja je še celo ta čudna navada, da se pozdravljajoča s svojima nosoma dergneta. Nемец bi tu rekel: *ländlich sittlich!*

Tudi besede, ki se pri pozdravljanji rabijo, niso vselej in povsod enake. Stari Gerki so se sploh s svojim *hajre!* pozdravljali, kar bi se po naše reklo: *bodi vesel!* ali *veseli se!* Rimljanje pa so se pozdravljali s svojim *ave!*, in pri poslovljenji s svojim *vale!* Hebrejci so govorili *Šalóm leká!* t. j. *mir s teboj!* pa tudi: *Bog ti bodi milostiv!* ali: *Bog z vami!* ali pa: *Gospodov blagoslov bodi z vami; blagoslovljamo vas v Gospodovem imenu!* Odzdravljali pa so navadno z besedami: *Gospod te blagoslovi!*

V severnih krajih Nemčije, kjer so skoro vsi nekatoličani, pozdravljajo se z besedami: *guten Morgen, guten Abend, guten Tag!* t. j. *dobro jutro, dober večer, dober dan!* V južnih krajih Nemškega pa se pogosto sliši pozdrav: *Grüss Gott!* t. j. *Bog te pozdravi!* Med katoličani pa je sploh povsod navadno naj manj iz časov, ko je bil Sikst V. papež, lepo kristjana vredno pozdravljanje: *Hvaljen bodi Jezus Kristus!* in odzdravljanje: *Amen,* ali *na vekomaj.* Da se je ta lepi pozdrav med katoličani udomačil, je veliko pripomoglo to, da je omenjeni papež Sikst V. s svojim razpisom od 11. julija 1587 sto dni odpustka dodelil za vsak krat, ko se dva tako pozdravita.

V Arabiji, in sploh tam, kjer arabski jezik govorijo, se pozdravljajo z besedami: *Es-selám alejkum!* t. j. *mir bodi z vami!* odzdravljajo pa: *u alejkum es-selám!* t. j. *tudi z vami bodi mir!*

Vladarje, kralje, cesarje pozdravljamo z latinsko besedo *vivat!* ki jo Lahi *viva!* ali *evviva!* izgovarjajo, Magyari pa vpijejo *éljen!* in *živí!* ali *živio!* mi Slavjani. Tudi v starodavnih časih so nekdanji Hebrejci svoje kralje s *živio!* pozdravljali (3 kralj I, 34.)

Mnogokrat se da iz pozdravljenja tudi spoznati, ktere vere je človek, ki nas pozdravlja. Cerkevna zgodovina nam spričuje, da so se v prvih stoletjih verni kristjanje po pozdravljanji spoznavali. Pozdravljali so se namreč z besedami *Deo gratias!* Donatisti pa, kakor spričuje sveti Avguštin, ki so se bili od katoliške cerkve ločili, niso hotli tudi navadnega med katoličani pozdravljenja obdržati, ampak so se pozdravljali z *Laus Deo!* ki pomeni prav za prav *Bog bodi pohvaljen!* Katoliški pozdrav *Deo gratias!* pa pomeni *Bog bodi zahvaljen!*

Ravno tako, kakor se je v tistih časih iz pozdravljanja lahko dalo spoznavati, kdo je katoličan, kdo pa Donatist, spoznava se tudi v naših časih lahko rimsko - katoliški kristjan od človeka gerške ali vzhodne cerkve. Med Hrvati namreč, na Dalmatinskem, v Bosniji itd, katoličanje se pozdravljajo s svojim *Hvaljen Isukrst!* gerki pa s svojim *Pomози Bog!*

Omenjenja vredno se mi zdi tudi to, kar Kirschbaumer (*Liebfrauenbilder.* Wien 1870. S. 158) piše: „Od starodavnih časov verujejo Španci v neomadežvano spočetje Marije Device tako, da se celo z besedami, ki to vero pričajo, sploh pozdravljajo. Pozdravljajoči pravi: *Ave Maria purissima* (t. j. čiščena si, prečista Marija!), in odzdravlja se: *sin pecado concebida!* (t. j. brez greha spočeta!) S temi besedami pozdravljajoči, ako je tudi sovražnik, najde povsod zavetje in prenočišče; s temi besedami se pozdravljajo kmetje med seboj; s temi besedami pozdravlja be-rači ubožec in dobiva zaželjeni dar; ponočni čuvaji začenjajo s temi besedami, ko izklicujejo ure; in ko spokornik v spovednici poklekne, pozdravi spovednika z besedami: *Ave Maria purissima!* in spovednik mu odgovarja: *sin pecado concebida!*

Listnica uredništva: P. n. gospodom, ki so z dopisi že za prvi list nas razveseliti blagovolili, se srčno zahvalujemo, in iskreno priporočujemo, da bi nas tudi za prihodnje obilno in zdatno podpirali; kterih dopise nismo še priobčiti zamogli zaradi pomanjkanja prostora, bomo prihodnjikrat po moči porabili.

 Koliko se za „Glas“ plačuje, razkazano je na čelu. Naročnina se da naj lože pošiljati po poštnih nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobivajo pri vsaki pošti.

Opravništvo.